

Дзітмарытчына Мастацтва

ПРАЛЕТАРЫЙ УСІХ КРАІН, ЯДНАЮЦЕСЯ!

У МАСКВУ
НА ВЫСТАЎКУ

Для экспазіцыі Усесаюзнай мастацкай выставы, прысвечанай п'ятдзецігоддзю Ленінскага камсамола, адпраўлены ў Маскву творы беларускіх мастакоў, у тым ліку і мастакоў Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі.

3 А
ВУЧОБУ!

ОРГАН МІНІСТЭРСТВА КУЛЬТУРЫ І ПРАУЛЕННЯ САЮЗА ПІСЬМЕНІКАУ БССР

Год выдання 37-ы
№ 78 (2244)
Кастрычнік 1968 г.
АБОРАК
Цана 4 кап.

50 год БССР

РАПАРТУЕ САВЕЦКАЕ ПРЫДЗВІННЕ

СЕННЯ У МІНСКУ ПАЧЫНАЮЦА ДНІ ВІЦЕБСКОЙ ВОБЛАСЦІ

Хто хоць раз пабыў у Віцебску, Оршы, Браславе, або Скалве, у горадзе юнацтва Навополску, той, напэўна, заўважыў, якія велізарныя змены адбыліся ў сацыяльна-эканамічным і культурным жыцці вобласці за гады Савецкай улады. Мінчане даведваюцца аб гэтых зменах на Выстаўцы дасягненняў народнай гаспадаркі і культуры «Віцебщина за 50 гадоў», якая адкрываецца сёння ў сталіцы, і на выстаўках дакументальнай і мастацкай фатаграфіі, прыкладнога і выяўленчага мастацтва і дзіцячага малакоца.

У мінулым забітая ўскарына царскай Расіі, дзе чатыры пяты населеныя былі непісьменнымі, Віцебшчына зараз мае высокаразвітую прамысловую, сельскую гаспадарку і культуру. З году ў год расце сетка школ, вуні, бібліятэк і клубу, медыцынскіх устаноў, дзейнае развіццё атрымлівае кінно, фізічная культура, сацыяльнае забеспячэнне.

Мы ганарымся тым, што Віцебшчына дала Радзіме шмат Герою Савецкага Саюза і Герою Сацыялістычнай Працы, вядомых у краіне дзеячоў мастацтва і культуры. Мы ганарымся тым, што нашымі землякамі з'яўляюцца народныя лэзарты Беларускай лэзарты Ленінскай прэміі Пятруся Броўкі, лэзарты Анатоль Вяслюгі і Будкія Лось, прэзакі Тарас Хадкевіч, кампазітары І. Дзяржынскі і М. Фрадын, народны мастак рэспублікі З. Азгур, салістка Вялікага тэатра Саюза ССР, заслужаная артыстка РСФСР В. Кляшчэва, лэзартнік міжнародных і усесаюзных конкурсаў, заслужаны артыст РСФСР скульптар Барыс Гутнікаў.

З кожным годам мацнеюць нашы творчыя сувязі з гэтымі вядомымі дзеячамі літаратуры і мастацтва. Работнікі культуры вобласці трымаюць цвёрда перадобліную справядліва перад працоўнымі Віцебшчыны. Яны наладжваюць кантакты на сцэне раённых дамоў культуры, на плошчах гарадоў вобласці, арганізуюць, выстаўкі прыкладнога і выяўленчага мастацтва і фотавыстаўкі.

Мы прыхілілі ў сталіцы Беларусі—эрданосны Мінск, каб расказаць аб сваіх працоўных перамогах, каб мінчане паслухалі песні Прыдзвінскага краю, убачылі яго самабытныя танцы, пазналіся з творчасцю віцебскіх мастакоў, народных умельцаў. Лепшыя калектывы мастацкай самадзейнасці нашай вобласці выступаюць з канцэртамі на прадпрыемствах Заводскага раёна сталіцы. Жыццё Мінска пацягвае, як спяваюць Народны хор фабрыкі

«Кім», харавыя калектывы саўгаса імя Раманава Бешанковіцкага раёна і камгаса імя Кастрычніцкай рэвалюцыі Мёрскага раёна, народная харавая капэла віцебскіх настаўнікаў, хор Браслаўскага раёна, Дома культуры ўбачыў, як танцуюць нашы ансамблі «Юлас» і «Малодос», пацуюць як іграюць Віцебскі гарадскі сімфанічны аркестр і аркестр баянаў, цымбальны аркестр калгаса «Рассвет» Пастушкаўскага раёна, эстрадны аркестр Палаца культуры нафтавікоў і многія іншыя калектывы.

Бурна расквітнела за гады Савецкай улады культура Віцебшчыны. У нас працуе 1790 клубных устаноў і звыш 1430 масавых бібліятэк. Шырокае развіццё атрымала музычная адукацыя. У вобласці працуюць 31 музычная школа і два музычныя вучылішчы. Старэйшым у рэспубліцы Віцебскаму музычнаму вучылішчу спаўняецца ў кастрычніку 50 гадоў. А Навополскае вучылішча толькі сёння пачало свой першы навучальны год.

Сёння ў вобласці налічваецца каля 6 тысяч гурткоў мастацкай самадзейнасці, у якіх удзельнічае больш як 68 тысяч артыстаў-аматараў. Павышаецца выканавы мастацтва самадзейных калектываў. У нас працуюць ужо 7 народных тэатраў, народны ансамбль песні і танца «Малодос» і народны ансамбль танца «Юлас». Высокае знанне народнага прыслова чатыром харавым калектывам.

Усе нашы ўстановы культуры цвёрда ўзмацнілі прапаганду дасягненняў Беларускага народа за гады Савецкай улады. У раёнах наладжваюцца выезды агітацый, праводзяцца эстафеты «Ад помніка—да помніка», тэматычныя вечары «Што дала Савецкая ўлада нашаму раёну, сельсавету, калгасу». Пяць год запар праводзіцца святы ўрадавыя, вясны, «Снежныя фестывалы». Гэта — добрая форма і ўшанавання лепшых людзей горада і вёскі, адначасова гэта добры, захваляючы, здаровы адпачынак.

Учора вечарам дэлегацыя нашай вобласці ўсклала ў Мінску кветкі да абеліска Перамогі. Ад вечнага агню, што гарыць ля падножжа абеліска, запалілі факелы віцеблян. Па Ленінскім праспекце прайшоў феадальны шэсце. У калоне ішлі ветэраны рэвалюцыі, грамадзянскі і Вялікай Айчыннай войнаў, перадавікі вытворчасці. На іх грукал гарыз зоркі Герою, ордэны і медалі. Як самае дарагое, наша дэлегацыя несла чырвоныя сцягі — адзнаку працоўнай вобласці і многіх калгасаў, саўгасаў і прадпрыемстваў вобласці. Ліч помнікі Леніна мы далі клятву — жыць, працаваць і вучыцца па імя.

Г. КЛЕСАВА,
начальнік Віцебскага абласнога ўпраўлення культуры.

У СНЕЖНІ 1968 года спаўняецца 50 гадоў Камуністычнай партыі Беларусі.

Кампартыя Беларусі была створана як састаўная і неад'емная частка адзінай Камуністычнай партыі Савецкага Саюза на непасрэдным аснове лінкскіх тэарэтычных, ідэалагічных і арганізацыйных прынцыпаў. На працягу паўстагоддзя пад кіраўніцтвам лінкскага ЦК КПСС яна з гонарам выконвае ролю авангарда Беларускага народа. КПБ узначаліла яго барацьбу за абарону заваў Кастрычніцкай рэвалюцыі, умацаванне Савецкай улады, пабудову сацыялізму, за свабоду і незалежнасць сацыялістычнай Радзімы ў галы Вялікай Айчыннай вайны. Цяпер Кампартыя Беларусі арганізуе і накіроўвае намаганні працоўных рэспублікі на ажыццяўленне планаў камуністычнага будаўніцтва.

Аб'яднанне большасці арганізацый Беларусі ў КПБ было падтрымана ўсім ходам рэвалюцыйнага рабочага руху, перамогай Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Яна праходзіла пад непасрэдным кіраўніцтвам Цэнтральнага Камітэта нашай партыі, У. І. Леніна.

Важным этапам на шляху ўтварэння КПБ з'яўляецца аб'яднанне большасці арганізацый Беларусі і Заходняга фронту ў Паўночна-Заходнюю абласную арганізацыю РКП(б), ажыццяўленае на I абласной канферэнцыі

заходніх абласцей за сваё сацыяльнае і нацыянальнае вызваленне завяршылася ў аднаўленне ІХ у верасні 1939 года з Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікай.

У працэсе стварэння будаўніцтва новага жыцця Камуністычная партыя Беларусі вырастае колькасна і ўмацаваўся арганізацыйна, павялічыла ідэальнае загартоўка камуністаў, умацавалася сувязь партыі з працоўнымі рэспублікі.

З першых дзён Вялікай Айчыннай вайны Кампартыя Беларусі выступіла арганізатарам і вярніцелем барацьбы Беларускага народа супраць фашысцкіх захопнікаў. Нерухома дзейнічала ЦК РКП(б), яна з'явілася арганізатарам ажыццяўлення мабілізацыйных планаў, будаўніцтва абарончых збудаванняў, стварэння вярніцальных атрадаў, народнага апалчэння. Кампартыя Беларусі накіравала асноўную частку свайго саставу ў дзеючую армію. Камуністы знаходзіліся на парадным краі барацьбы з фашызмам, асабістым прыкладом, сваёй мужнасцю і гераізмам натхнілі працоўных рэспублікі, вялі ІХ за сабой.

На часова акупіраванай тэрыторыі Беларусі была створана разгалінаваная сетка партыйнага падполля, у якой аб'ядноўваліся ў сваіх радах больш як 35 тысяч камуністаў. Яны былі эментурыяй слай, душой усенарод-

п'яцігодкі нацыянальнага даходу ў разліку на душу насельніцтва павялічыліся ўдвая, а грашовыя даходы выраслі ў 2,1 раза.

Беларускім народам, Кампартыя Беларусі прайшоў слаўны паўвекшэ шлях барацьбы і перамог. Камуністы рабочыя, сяляне, інтэлігенцыя Беларусі ганарыцца выдатнымі поспехамі, дасягнутымі краінай і рэспублікай за гады Савецкай улады пад кіраўніцтвам КПСС. На ўсіх этапах будаўніцтва новага жыцця, барацьбы за свабоду і незалежнасць рэспублікі ўжывалі генеральную лінію партыі, заўважваючы вернасць пераможанаму сілгу Вялікай Леніна. Выхаваная на лінкскіх традыцыях КПБ заўсёды была, ёсць і будзе верным баявым атрадам Вялікай Камуністычнай партыі Савецкага Саюза.

Савецкі народ, працоўныя ўсіх краін свету рыхтуюцца адзначыць 100-годдзе з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна. Разглядаючы надыходзячы паўвекшэ юбілей БССР і КПБ як працяг урачыстасцей, прысвечаных п'ятдзецігоддзю Вялікай Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі, і важны этап у падрыхтоўцы да святкавання 100-годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча, партыйныя камітэты і партарганізацыі Беларусі настойліва ўдасканальваюць палітычным і арганізатарскую работу, узялі шырока масу працаўнікоў гарадоў і вёсак на стваральную творчую працу ў імя ажыццяўлення велічыннага камуністычнага будаўніцтва.

Рэспубліка за значным перавышэннем выканала заданні першага п'ятгодкі па ўсіх асноўных колыхнах і якасцях планавання. Абсалютная большасць вытворчых калектываў шэра трымае дадзенае слова, палітычна спраўляецца з павышаным абавязцтвамі ў перадабленим сацыялістычным сапрацінстве. Яшчэ больш умацавалася маральна-палітычнае адданне Беларускага народа, яго згуртаванасць вакол КПСС. Працоўныя рэспублікі, як і ўсе савецкія людзі, працягваюць высокую рэвалюцыйную пільнасць, гатоўнасць з годнасцю і гонарам выконваць сваю патрыятычны і інтэрнацыянальны абавязок па абароне і ўмацаванню суверэнітэту і стварэння заваў сацыялізму.

Канцэнтруючы свае намаганні на паспяхова вывешанні актуальных эканамічных, сацыяльна-палітычных і ідэалагічных задач, пастаўленых XXIII з'ездам КПСС, камуністы, усе працоўныя Беларусі закліканы і ў далейшым настойліва змагацца за дашырновае выкананне п'ятгадовага плана, павышэнне эфектыўнасці грамадскай вытворчасці, паскарэнне тэмпаў развіцця ўсіх галін народнай гаспадаркі, няўхільны рост прадукцыйнасці працы, паліпашэнне якасці і зніжэнне сабекошту прадукцыі. Гэту работу трэба весці на аснове больш поўнага выкарыстання рэзерваў і магчымасцей сацыялістычнай эканомікі, актывізацыі ўмянення ў прамысловую вытворчасць найвышэй дасягненняў навуцы і тэхнікі, перадавога вопыту.

Задача партыйных камітэтаў, партыйных партыйных арганізацый і ў далейшым нястомна ўдасканальваць стыль і метады палітычнага кіраўніцтва гаспадарчым і культурным будаўніцтвам, развіццё творчых актывнасці членаў і кандыдатаў у члены партыі, забяспечваць іх авангардную ролю на вытворчым, павышаць адказнасць камуністаў за стан спраў на прадпрыемствах, у калгасах і саўгасах, ва ўстановах, усмерна развіваць унутрыпартыйную дэмакратыю, умацоўваць партыйную дысцыпліну.

Партыйным камітатам, партыйным партарганізацыям распрацаваць канкрэтныя меры прыярытэты на выкананне паставы ЦК КПСС «Аб падрыхтоўцы да 100-годдзя з дня нараджэння Уладзіміра Ільіча Леніна», у прапагандыскай, масава-палітычнай работе яшчэ шырэй раскрываць багатыя вопыты, набытыя Вялікай партыяй Леніна ў барацьбе за перамогу сацыялістычнай рэвалюцыі, за пабудову сацыялізму ў нашай краіне. Узмацніць прапаганду ідэі марксізма-ленінізма, звярнуць асаблівую ўвагу на дашырновае выкарыстанне ў народзе глыбокага патэнцыяла савецкага патрыятызму і пралетарскага інтэрнацыяналізму, паліпашэнне пільнасці працоўных у адносінах да агрэсіўных намераў і падрыхтоўцы дзеянняў імперыялістычных сіл.

Найпершым абавязкам партыйных камітэтаў, усіх камуністаў з'яўляецца паліпашэнне работы па выхаванню савецкіх людзей і асабліва моладзі на слаўных рэвалюцыйных, баявых і працоўных традыцыях Камуністычнай партыі, рабочага класа і калгаснага сялянства, савецкай інтэлігенцыі, у духу высокай класовай самасвядомасці, гордасці за выдатныя дасягненні савецкага народа, непрымыральных адносін да буржуазна-ідэалагічнай, настайнага гатоўнасці да абароны заваў сацыялізму.

Рэдакцыям газет і часопісаў, Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў БССР па радыё-вешчанню і тэлебачанню сістэматычна публікаваць і перадаваць па радыё і тэлебачанню матэрыялы, прысвечаныя гісторыі КПСС і КПБ, глыбока асвятляючы работу партарганізацый і ўсіх працоўных рэспублікі на выкананне народнагаспадарчых планаў і сацыялістычных абавязцтваў, паліпашэнню партыйнага кіраўніцтва вытворчасцю, культурным будаўніцтвам.

Міністэрству культуры БССР і Дзяржаўнаму камітэту Савета Міністраў БССР па кінематографіі арганізаваць выстаўкі, творчыя жыўяпісы, графікі і плаката, прадугледзець паказ спектакляў, гістарычных, хронікальна-дакументальных і мастацкіх кінафільмаў, якія адлюстроўваюць дзейнасць партыі ў барацьбе за перамогу сацыялістычнай рэвалюцыі, пабудову сацыялізму і камунізму ў нашай краіне.

Аб'явам, гаркомам і райкомам КПБ, партыйным партарганізацыям, Міністэрству культуры БССР, Беларускаму рэспубліканскаму савету прафсаюзаў аформіць у дамах і кабінетах палітычныя асветы, у бібліятэках, клубах, дамах культуры, музеях вітрыны, стэнды, выстаўкі літаратуры і наглядных дапаможнікаў, якія адлюстроўваюць гераічны шлях, пройдзены КПСС і Кампартыяй Беларусі.

Усе партыйныя арганізацыі на працягу снежня г.г. правесці партыйныя сходы з парадкам дня: «50 гадоў Камуністычнай партыі Беларусі».

Напярэдадні слаўнага юбілея БССР і КПБ Цэнтральны Камітэт Камуністычнай партыі Беларусі заклікае камуністаў і камсамольцаў рабочы клас і калгаснае сялянства, дзеячоў навуцы, культуры і мастацтва, усіх працоўных рэспублікі ішчы чыснай згуртаванасці вакол лінкскага Цэнтральнага Камітэта КПСС, мабілізаваць усе свае сілы і творчую энэргію на дасягненне новых перамог у барацьбе за ажыццяўленне велічыннага камуністычнага будаўніцтва.

АБ 50-ГОДДЗІ КАМУНІСТЫЧНАЙ ПАРТЫІ БЕЛАРУСІ (1918—1968 гг.)

ПАСТАНОВА ЦЭНТРАЛЬНАГА КАМІТЭТА КП БЕЛАРУСІ АД 25 ВЕРАСНЯ 1968 года

большавікоў 15—18 верасня 1917 года ў Мінску.

Па закліку ЦК РКП(б) большавіцкія арганізацыі Паўночна-Заходняй вобласці ўзялі масу рабочых, бяднейшых сялян, салдат на барацьбу за перамогу сацыялістычнай рэвалюцыі ў Беларусі, сталі на чале працоўных, дзейна ўдзельнічалі супраць замежных інтэрвентаў і ўнутранай контррэвалюцыі.

30—31 снежня 1918 года адбылася VI Паўночна-Заходняя абласная канферэнцыя РКП(б), якая, прыняўшы рашэнне аб утварэнні Беларускай Савецкай Сацыялістычнай Рэспублікі, аб'явіла сябе I з'ездам Камуністычнай партыі (большавікоў) Беларусі. Гэты з'езд завяршыў працэс арганізацыйнага афармлення Камуністычнай партыі Беларусі.

Кампартыя Беларусі нарадзілася ў грозныя гады грамадзянскай вайны. Тысячы яе члены самаададна змагаліся за маладушную рэспубліку Саветаў на франтах, паказваючы ўзроўні мужнасці і гераізму. Яны ўнеслі дастойны ўклад у перамогу, атрыманую народам нашай краіны над аб'яднанымі сіламі ўнутранай і знешняй контррэвалюцыі. III з'езд КП(б) Беларусі адбыўся 22—25 лістапада 1920 года, падвёў вынікі ўзброенай барацьбы працоўных Беларусі за Савецкую ўладу і паставіў галоўнай задачай КП(б) Беларусі ўмацаванне дыктатуры пралетарыяту, устанавленне ў рэспубліцы ўзроўня савецкага парадку, ажыццяўленне смелых рэвалюцыйных пераўтварэнняў.

Кіруючыя рашэннямі X з'езда РКП(б), Ленінскім планам пабудовы сацыялізму, Кампартыя Беларусі накіравала творчую энэргію працоўных рэспублікі на пераадоленне разрыву і хутэйшае аднаўленне народнай гаспадаркі, устанавленне эканамічнай змычкі паміж горадам і вёскай, умацаванне саюза рабочага класа і сялянства. Былі прыняты тэрміновыя меры па падрыхтоўцы партыйных, савецкіх і гаспадарчых кадраў. Вялікую дапамогу Кампартыя Беларусі аказала ЦК РКП(б), накіравалі ў распрацоўку ЦК РКП(б) сютны вопыты ў палітычна-стальных рабятніцкай.

Камуністычная партыя Беларусі выступіла арганізатарам сацыялістычнай індустрыялізацыі рэспублікі. Выконваючы рашэнні XIV з'езда ВКП(б), яна мабілізавала ўсе сілы і сродкі на стварэнне цяжкай прамысловасці. У выніку за гады даваенных п'ятгодкаў у Беларусі былі створаны буйное машынабудаванне, энэргетычная, лёгкая, харчовая, тарфяная і іншыя галіны прамысловасці. У структуры занятага насельніцтва значна павялічылася доля рабочага класа, узрасла яго палітычная актывнасць, умацавалася кіруючая роля ў грамадстве.

Камуністычная партыя Беларусі паспяхова вырашыла і другую важную задачу сацыялістычнага будаўніцтва, ажыццявіўшы калектывізацыю сельскай гаспадаркі рэспублікі. Партыйныя арганізацыі разам з савецкімі органамі накіравалі на работу ў вёску тысячы камуністаў і беспартыйных актывістаў, стварылі сотні машына-трактарных станцый, наладзілі масовую падрыхтоўку кадраў спецыялістаў сельскай гаспадаркі, актывізавалі шыфскую дапамогу горада вёсцы. За кароткі тэрмін на аснове суцэльнай калектывізацыі былі ліквідаваны апошні эксплуатацыйскі клас—кулацтва. У вёсцы канчаткова перамог калгасны лад.

У ходзе стварэння і развіцця сацыялістычнай эканомікі КПБ правяла велізарную работу ў галіне культурнага будаўніцтва. У рэспубліцы была ліквідавана непісьменнасць, выраста выхаваная на ідэях марксізма-ленінізма народная інтэлігенцыя, дасягнута сапраўднага росквіту Беларускай сацыялістычнай культуры.

Небывалы ўздым эканомікі, культуры, навуцы і тэхнікі забяспечыў карэнае паліпашэнне матэрыяльнага дабрабыту і духоўны рост працоўных рэспублікі.

Камуністы Беларусі разам з усеай партыяй непрымырмна змагаліся супраць траіцкістаў, прыхільнікаў партыі, нацыяналістаў і іншых антылэнінскіх пільняў і груп. Беларускай партыйнай арганізацыя з'явілася найдзейнай і верным атрадам КПСС у барацьбе за лінкскіх адзіноцтва партыі.

Поспехі ў будаўніцтве сацыялізму ў ССР, росквіт эканомікі і культуры Савецкай Беларусі аказалі велізарны ўплыў на рэвалюцыйны рух у Заходняй Беларусі, на чале якога стаяла Камуністычная партыя Заходняй Беларусі (КПЗБ). Мужная барацьба працоўных

най партызанскай барацьбы. Актывна прывялі сябе ў тыле ворага камсамольскія падполцы, партыйныя актывісты, арганізацыі ў галы акупіраваных тэрыторый рэспублікі партыйныя і камсамольскія органы выдавалі і распаўсюджвалі сярэд насельніцтва 162 газет.

Усю арганізатарскую і палітычную дзейнасць у тыле ворага Кампартыя Беларусі падпарадкавала галоўнай задачы—усмерна развіццю партызанскага руху і ўзмацненню ўдараў па ворагу. Толькі ў партызанскіх атрадах, падпольных арганізацыях і групах за час вайны звыш 440 тысяч патрыётаў, якія са зброяй у руках вялі гераічную барацьбу супраць фашысцкіх акупантаў.

Вялікая Айчынная вайна з'явілася суровым выпрабаваннем для камуністаў і ўсіх працоўных Беларусі, якія яны вытрымалі з гонарам. У гады вайны, які ў гады мірнага будаўніцтва, Кампартыя Беларусі яшчэ раз пераканана дамагла сваю непарушную вернасць марксізму-ленінізму, пралетарскаму інтэрнацыяналізму, справе камунізму.

Пасля разгрому гітлераўскай Германіі Камуністычная партыя Беларусі сканцэнтравала свае намаганні на аднаўленні і далейшым развіцці народнай гаспадаркі. Яна паставіла ўдасканальваць формы і метады кіраўніцтва прамысловасцю, сельскай гаспадаркай, культурным будаўніцтвам, рабіла ўсё ад яе залежнае для хутэйшага ліквідацыі вынікаў акупацыі, паліпашэнне матэрыяльна-бываў і культурных умоў жыцця працоўных.

Пад кіраўніцтвам Камуністычнай партыі Беларусі народ пры брацкай дапамозе ўсіх народаў Савецкага Саюза залучыў глыбокае раяны вайны і ўключыўся ў актывную барацьбу за магучы ўздым народнай гаспадаркі і культуры. На ўсіх участках вытворчасці і авангардзе сапрацінваючы ідуць камуністы. Яны арганізуюць барацьбу за тэхнічны прагрэс, павышэнне прадукцыйнасці працы, хуткае развіццё вядучых галін сацыялістычнай эканомікі, усёй народнай гаспадаркі.

Рознабаковая палітычная і арганізатарская дзейнасць Кампартыі Беларусі прыносіць выдатныя вынікі ў стварэнні матэрыяльна-тэхнічнай базы камунізму, фарміраванні новых грамадскіх адносін, выхаванні чалавека будучыні. У рэспубліцы створаны аўтаматэрыялы, трактарная, радыёэлектронная, дакладнага прыборабудавання, хімічная, нафтаздабываючая і нафтаперапрацоўчая. За апошнія 10 гадоў удзельная вага машынабудавання, энэргетыкі і хімічнай прамысловасці—галіна, якія вызначаюць тэхнічны прагрэс, больш чым падвоілася. Цяпер за няпоўны 5 дзён выпускаецца такая ж колькасць валавой прадукцыі, якая выпускалася ў дараваляцыйнай Беларусі за цэлы год. Энэргетычныя прадпрыемствы БССР выпрацоўваюць энэргія энэргія ў шэсць разоў больш, чым яе давалі электрастанцыі ўсёй царскай Расіі.

У велічынна маштабах ажыццяўлення капітальнага будаўніцтва. Толькі за гады сямігоддзі асвоена больш як тры мільярд рублёў, што раўняецца суме, затрачанай на развіццё эканомікі БССР за ўсё папярэдняе гады. Яшчэ больш высокія тэмпы капітальнага будаўніцтва наменаны ў гэтай п'ятгодцы. Аб'ём выкананых работ за п'ятгоддзе будзе раўняцца агульным капітальным укладанням за папярэдняе 13 гадоў.

Па шляху няўхільнага ўздыму ідзе сельская гаспадарка, што дазволіла пераўтварыць Беларусь у край высокаразвітага земляробства і жывёлагадоўлі. У шырокім маштабе ажыццяўляюцца механізацыя, электрыфікацыя і хімізацыя сельскагаспадарчай вытворчасці, меліярацыя зямель. Змяняецца аблічча Беларускай вёскі, расце агульнаўзровень і культурна-тэхнічны ўзровень сельскіх працаўнікоў. Калгаснікі і работнікі саўгасаў авалодваюць перадавой тэхнікай, павышаюць прадукцыйнасць працы. За апошнія тры гады вытворчасць малака ў калгасах і саўгасах павялічылася на 53 проценты, мяса ў забойнай вазе — на 62 проценты, яек — на 81 процент. З году ў год перавыконваюцца ўстаноўленыя планы па продажы дзяржаўнае збожжа, бульбы, буракоў, прадуктаў жывёлагадоўлі.

Шырокае развіццё прадукцыйных сіл рэспублікі з'яўляецца надзейнай асновай няўхільнага павышэння жыццёвага ўзроўню народа. За гады сямігоддзі і два гады бгучай

На гэтым здымку вы бачыце намесніка сакратара партыйнага бюро Беларускага тэатра оперы і балета В. Нільскага (другі справа) з кіраўнікам гуртка палітычнай асветы, які будзе працаваць сёння ў тэатры—артыстамі хору Л. Лебедзевай, Г. Пятровічам, І. Карчынкінам і галоўным хормайстрам тэатра А. Кагадзевым. Наш фотакорэспандэнт застаў іх усіх разам урані, калі яны канчаткова ўдакладнялі план пачатку работы тэарэтычных семінараў і лекторыяў.

Па даўняй традыцыі 1-га кастрычніка паўсюдна ў краіне сістэма партыйнай асветы пачынае навучальны год. Набліжэнне дзюх вялікіх падзей — 50-годдзя БССР і Кампартыі Беларусі і 100-годдзя з дня нараджэння У. І. Леніна вызначаюць канкрэтныя задачы ідэалагічнай і арганізатарскай работы партыйных арганізацый, у тым ліку партыйных арганізацый творчых саюзаў і устаноў культуры рэспублікі.

Надзейна на адкрытым сходзе партарганізацыі Саюза пісьменнікаў БССР ішла гаворка аб тым, як найлепш арганізаваць палітычную асвету. Вырашана, што пісьменнікі будучы наведваюць заняткі тэарэтычнага семінара «Марксізм-ленінізм і праблемы сучаснага міжнароднага рэвалюцыйнага руху». З лекцыямі на семінары будзе выступіць навуковец работнікі Беларускага дзяржаўнага ўніверсітэта, Акадэміі навук БССР, лектары з Масквы і Ленінграда.

Вялікая група старэйшых пісьменнікаў — П. Броўка, П. Глеба, К. Крапіва, А. Кулішоў, М. Лынькоў, М. Мешара і іншыя будучы, як і летас, самастойна вывучаць творы У. І. Леніна. Для супрацоўнікаў Ілліфунда і Дома тэарэтычнага імя Якуба Коласа арганізуюцца лекторыі па пільных арганізацыях палітыкі.

Добра падрыхтавалася да пачатку навучальнага года партыйная арган

У АПОШНЯЙ гады для нашага Магілёўскага тэатра самым важным стала работа з беларускімі драматургамі і стварэнне спектакляў на аснове іх твораў. Каб не быць галаслоўным, назаву спектаклі апошніх гадоў. Гэта — «Лявоніха на арбіце» А. Макаёнка, «Выбух» М. Гарулёва і М. Алтухова, «Гэта было ў Магілёве» І. Тарасова, «Куды ідзе, Саргеев?» А. Маўзова, «Сэрца на далоні» І. Шамякіна. А толькі ў 1967 годзе мы вылучылі спектаклі «Мурын бор» І. Ісачанкі, «Мала скажаць» — люблю Л. Карачына, «Гры дні і тры ночы» М. Матукоўскага, паставілі яшчэ адну п'есу І. Тарасова — «Дняпроўскі рубяж».

Канечне, не ўсе гэтыя спектаклі былі нашай удачай. Але, мне думаецца, варта ісці на сцэну, варта рызыкаваць, каб усё-такі ў тэатры нарадзілася свая п'еса. Я не кажу ўжо аб тым, што можа нарадзіцца і драматург. І як радасна бывае глядзець, калі «дзіця» набірае сілы, мацее, заваёвае сымпаты гледачоў.

АБ ТЫМ, ШТО НАС ХВАЛЯЮ

Б. ВАЛАДАРСКІ, галоўны рэжысёр Магілёўскага абласнога тэатра.

Вядома, не самыя важныя пазначылі якасці спектакляў — колькі разоў ён праходзіў на сцэне. І ўсё-такі на працягу года будзе і зусім не лічыцца з гэтым фактам. П'еса «Гэта было ў Магілёве» і «Мурын бор» праішлі ў нас звыш тры разы, п'еса «Мала скажаць» — больш як 15. Дыбы гэтыя дастаюцца пераказнаўца сведчаць, што названыя спектаклі патрабні гледачу.

Драматургія — асобны від літаратуры. Для яе росту і развіцця неабходны тэатр. Беларуская п'еса толькі тады зойме цэнтральнае месца ў рэпертуары тэатра, калі тэатр, не ігнаруючы сіл і часу, будзе ўдзяляць ёй дастаткова ўвагі. Мы не раз мелі справу з такімі вядомымі «адвернутымі» п'есамі. І не раскідваем іх пры сур'ёзнай працоўнасці п'ес атрымлівае надзвычайныя спекталі. І гледачы былі ўдзячныя нам.

Але работа над новымі творами беларускіх аўтараў патрабуе больш часу, большых намаганняў, чым работа над п'есамі, ужо праверанымі на гледацкіх і іншых тэатрах. Гэта натуральна і ў доках не мае патрэбы. Між тым, якраз у часе мы заўсёды надзвычай абмежаваныя. Абласны тэатр павінен за сезон выпусціць 7—8 новых спектакляў. Атрымліваецца на кожны спектакль адзін месяц і некалькі дзён. Мала. Значыцца, трэба шукаць нейкія шляхі-дарогі, каб пры найменшай затрате часу дасягнуць напільнейшых вынікаў. Адна з такіх дарог, здаецца нам, вядзе ў рэжысёрска-рэдакцыйную калегію Міністэрства культуры БССР. Імяна там павіна пачынацца работа з драматургам. Там ён павінен атрымаць першую кваліфікаваную дапамогу. Найбольш перспектывыя п'есы, мабыць, трэба прымаючы да ўвагі, радзіць у вопытных драматургаў. А калі сезон на п'есу большы, менш «уряджайце» варта праверыць семінары. Пры тым, не падрабязна сустрачы і гэтыя іншыя раздзелы, а рабочы семінары ўдзяліць іх асобна. Дарэчы, гэта не толькі з вопытных драматургаў, а і з маладых, якія пачынаюць працаваць у тэатры.

Ці не таму ў рэпертуары нашых тэатраў праішоўшая частка п'ес спажывалася, разлічаны на непатрабавальнага гледача?

Мне не раз даводзілася гутарыць з дырэктарам і галоўным рэжысёрам, якія спрабавалі пераказаць п'есу паставіць у тэатры. Але ў гэтых размовах, але, на жаль, далей размовы не ішла.

Ішчы адно. Аб нашым тэатры ўжо ідзе добрая слава, што мы, маўляў, любім працаваць з маладымі драматургамі. І вось толькі за гэты год мы атрымалі 14 п'ес з Беларусі і 18 з іншых рэспублік. Канечне, многа п'ес слабых, але ёсць і такія, над якімі можна і трэба працаваць. Але апынуцца малавата (ды і ў тэатры не хапае), а і штатны аддзел загадкава літаратурна часткі ў нас няма. Таму работа з аўтарам ідзе марудна, ад некаторых п'ес, якія пры наўняшчым у штатне кваліфікаванага літаратурнага рэдактара маглі б разлічвацца на свята рампы, мы вымушаны нават адмаўляцца. Загальна літаратурнай часткі проста неабходна ў тэатры. І мы спадзяемся, што Міністэрства культуры рэспублікі даможа нам у гэтай нашай справе самым сур'ёзным чынам. Думаю, што і іншыя абласныя тэатры далучыцца да нашай працы.

Д А 50-ГОДДЗЯ нашай рэспублікі Магілёўскі тэатр паставіць п'есу К. Губарэвіча «Галоўная стаўка». Нас прыцягвае ў п'есе гісторыя рэвалюцыйнай тэмы, высокі нават трагічны, якім жывуць героі твора. Зараз К. Губарэвіч працягвае ў п'есе некалькі сцэн.

Да юбілею камсамола мы паклавім п'есу М. Матукоўскага «Тры дні і тры ночы» — спектакль аб пераможных справах камсамола ў дні Айчынай вайны.

У новым сезоне мы намачаем паставіць п'есы А. Маўзова і П. Данілава. У нас у партфелі — новая п'еса І. Ісачанкі «Мед», падтрымліваем творчыя кантакты з М. Матукоўскім, Л. Карачынам і І. Тарасавым.

А ўвогуле хочацца прагавіць беларускім драматургам, ды і ўсёй сумясці саветскай драматургіі, пакуль не вельмі мала з'яўляецца значных п'ес аб нашым сучасніку — носьбіту новага саветацкага характару. Хочацца паказаць характары геранічных, людзей адважных і моцных. Хочацца, каб на сцэну выйшлі героі, якія актыўна змагаюцца са злом і несправядлівасцю. У жыцці гэтых людзей вельмі многа, а на сцэне яны пакажуць то радныя гоці.

Ці не таму ў рэпертуары нашых тэатраў праішоўшая частка п'ес спажывалася, разлічаны на непатрабавальнага гледача?

Мне не раз даводзілася гутарыць з дырэктарам і галоўным рэжысёрам, якія спрабавалі пераказаць п'есу паставіць у тэатры. Але ў гэтых размовах, але, на жаль, далей размовы не ішла.

Ішчы адно. Аб нашым тэатры ўжо ідзе добрая слава, што мы, маўляў, любім працаваць з маладымі драматургамі. І вось толькі за гэты год мы атрымалі 14 п'ес з Беларусі і 18 з іншых рэспублік. Канечне, многа п'ес слабых, але ёсць і такія, над якімі можна і трэба працаваць. Але апынуцца малавата (ды і ў тэатры не хапае), а і штатны аддзел загадкава літаратурна часткі ў нас няма. Таму работа з аўтарам ідзе марудна, ад некаторых п'ес, якія пры наўняшчым у штатне кваліфікаванага літаратурнага рэдактара маглі б разлічвацца на свята рампы, мы вымушаны нават адмаўляцца. Загальна літаратурнай часткі проста неабходна ў тэатры. І мы спадзяемся, што Міністэрства культуры рэспублікі даможа нам у гэтай нашай справе самым сур'ёзным чынам. Думаю, што і іншыя абласныя тэатры далучыцца да нашай працы.

вагі наўняшчым на афішы названых п'ес тым, што яны, хочаш — не хочаш, прыцягваюць гледача. Праўдзіна, прыцягваюць. Але ж гэта наша бяда, што пакуль яшчэ частка гледачоў ахвотна ідзе на сцэны імя медыяў, на п'есы псеудатрагічныя: тут усё на паверхні, думаш не трэба, асабліва напружваць мозг! — таксама. І тэатр не павінен арыентавацца на гэтую частку публікі. Наша задача — выхоўваць патрабавальнага і высокакультурнага гледача. І выхоўваць у першую чаргу рэпертуарам.

Н ЕКАЛЬКІ слоў аб нашым тэатральным паўнаванні — арыстакраты рэжысёраў. Павінен прызнацца, што мяне не вельмі радуюць студэнты-выпускнікі Беларускага тэатральна-мастацкага інстытута. Я зусім не патрабую, каб прыходзілі яны да нас пасля інстытута пераходзіць у майстары. Але ў інстытуте іх павіны навуковыя мыслі, працаваць над роллямі так, каб на рэпетыцыю прыносілася нешта новае, перадумана і перакінута. Малады актёр павінен валодаць голасам, умець рухацца. А прыходзіць да нас зусім з'яўляюцца, падчас нават не вельмі дысцыплінаваныя юнакі і дзяўчаты. Праўда, сёлета да нас прыйшлі тры выпускнікі, якія адразу ж парадвалі нас сімпатэію і працавітасцю. І дай бог, каб я змяніў сваю думку аб выпускніках тэатральна-мастацкага інстытута. З даваўленнем зраблю гэта, як толькі буду мець падставы.

Што датычыць маладых рэжысёраў, дык яны прыходзяць зусім бездапаможныя, асабліва ў рабоце з актёрамі. А ў апошнія гады — наогул ніякіх не прыходзяць. Тры высны мы падаём заўжды з просьбай прысласць рэжысёра з ліку выпускнікоў інстытута. І тры высны нам у гэтым адмаўляюць.

Дрэны і з тэатральным мастацтвам. Іх зусім перастаў выпускаць наш інстытут. А між тым, многія тэатры нашай рэспублікі адчуваюць вялікую патрэбу ў мастаках. Тэатрам патрэбны таксама аднаўняльні і кваліфікаваныя загадчыкі пастаноўчых частак, інжынер-электрыкі, часткі, дырэктары тэатра. Гэта павінен быць тэатр, які, маючы сваю базу ў Мінску (хоць бы ў адным з клубав), іграў бы ў сталіцы свае прамеры два тры месяцы, а астатні час раз'язджаў па перыферыі.

Канечне, нашы абласныя тэатры многа выязджаюць у районы. Але вельмі цяжка стаць спецыялістам у разліку на стацыянар і з'езд, нявыдатна рыхтаваць два афармлены. Маладзёжны ж тэатр, які будзе з самага пачатку рыхтаваць сябе да пераездаў, зможа загадаць ўлічваць гэтыя абставіны.

Мне ўдзячна шчыра тэатр, які тэатр эксперыменту і пошуку. У першую чаргу ён павінен працаваць з беларускай драматургіяй. Думаю, што і ў фінасовых адносінах ён сябе зможа апраўдаць праз два — тры гады работы.

К РАСАВІНІКІ і чэрвеньскіх пленуму ЦК КПСС партыі стаялі перад дзесяціма мастацтва і культуры важныя задачы. Мы закіданы «ствараць новыя творы пра У. І. Леніна, пра яго саратніцкіх, пра тых, хто ішоў лясным шляхам, пра навуку і жыццё п-ляніску, пра навіна сучаснага, будучыня камунізма, патрыяты і інтэрнацыяналіста». Гэта радкі з пісьм рабочых калектываў да дзесяці літаратуры і мастацтва Ленінград, апублікаваны ў друку. Ці трэба казаць, што кожны з нас успрыняў іх як адрававанне несправядліва.

Вядліка і напружаная праца ідзе зараз у нас у тэатры. Усе мы рыхтуемся да новага адказнага тэатральнага сезона.

У ГРОДНА адбыўся абласны агляд-конкурс індыўдуальных выканаўцаў і малых ансамбляў на ванальнаму і інструментальнаму жанрам і мастацкаму чытанню, прысвечаны 50-годдзю БССР і Кампартыі Беларусі. Амаля 250 чытальнікаў, спевакоў і музыкантаў з усіх куткоў вобласці прынялі ў ім удзел. Пераможцы адзначаны дыпламамі і граматамі.

На здымку — лаўрэат конкурсу аманістаў, электрамажыстаў Ваўнянскага завода ліцейнага абсталявання Барыс Вырніч.

Райком партыі, райвыканкам і дырэкцыя кінасеткі Навагрудскага раёна добра наладзілі работу сельскіх кіналекторый. Заняткі праходзяць па дэклінацыі распрацаваных графікаў. Уваход — бясплатны. Калгасы аплываюць выдаткі за кошт сваіх культурдзёнаў.

Цікава прайшлі заняткі па тэме «Дзіцячыя і юнацкія гады Валоды Ульянава». Лекцыі чыталі камітэты партыі, партыйныя арганізацыі калгасоў. Пеглазельні калгаснікі і фільмы «Сям'я Ульянавых», «Першая Бастылія». Па другой тэме — «У. І. Ленін — правядзі і страж пралетарскай рэвалюцыі» паказвалі фільмы «Ленін у Кастрычніку», «Чалавек з ружом». У плане лекторыі былі лекцыі: «На чале Краіны Саветаў», «Дзядзі Леніна жывуць і перамагаюць» і фільмы «Апавяданні пра Леніна», «Лістак з блакота» і «Штаршын».

А зараз ва ўсіх калгасоў і саўгасоў раёна існуюць афішы, на якіх напісана: «Слухайце і глядзіце! Запрашаем вас на тэматычныя кіналекторыі «Беларусь, рэспубліка мая», прысвечаны 50-годдзю БССР і КПБ. Перад калгаснікамі выступляць лепшыя лектары, ветэраны рэвалюцыі, удзельнікі грамадзянскай і Вялікай Айчыннай войнаў, перадавікі вытворчасці».

Першыя заняткі лекторыі «У бітве за волю народжанае Кастрычнікам» адбыліся ўжо ў калгасе «Радзіма» і «Краіна Саветаў». Лекторыі рэзультаты на пачатку заняткаў. Будучы прачытаць лекцыю па тэме «Ленін ваялі нам шлях азарыць», «Мы ганарымся сваёй Айчынай» і іншыя. Гледачы ўбачаць фільмы «Дзеці партызанаў», «Яны былі першыя», «Вызваленне Беларусі», «Беларусь, рэспубліка мая».

Зноў аб М. А.

22 ЛЮТАГА 1966 года ў газеце «Літаратура і мастацтва» быў змешчаны мой артыкул «Зачараванае кола». У ім гаварыліся, што кніжны магазін рэспублікі дрэнна вывучаюць попыт чытачоў, не прымаюць паліграфічныя заўвагі на кнігі беларускіх выдавецтваў.

Як аўтару мне прыяна, што артыкул не застаўся без увагі. Ён быў абмеркаваны на пасяджэнні Дзяржаўнага камітэта Савета Міністраў БССР па друку. У прынятай пастанове былі наменчаны канкрэтныя меры, аб чым паведавалася ў нумары «Літаратура і мастацтва» ад 15 сакавіка 1966 года. З таго часу мінула больш двух год. За гэты час становішча вядомага ўзрастае тыражы твораў беларускіх пазіў і прозы. У многіх магазінах створаны спецыяльныя аддзелы беларускай літаратуры.

Аднак з прыкрасцю прыходзіцца канстатаваць, што не ўсе пункты прынятай пастаноўкі выконваюцца. Калі тыражы беларускай мастацкай літаратуры прыкметна павялічыліся, то гэтага не скажаць па беларускую навуковую кнігу. Праўдзіна, вельмі цяжка аформіць паліграфічныя заўвагі на гэтыя выданні, а прынятыя заўвагі не выконваюцца. Прыкладу прыклад, па-ўмоўна, дастаткова красамоўны і дастаткова тыповы.

У кастрычніку мінула года я зайшоў у кнігарню па вуліцы Веры Харужай, якая бліжэй за ўсё ад нашага дома, і папрасіў паказаць планы беларускіх выдавецтваў на 1968 год, каб зрабіць паліграфічныя заўвагі. Але... ні аднаго выдавецкага плана ў кнігарню не аказалася.

— Як жа вы тады вывучаеце попыт чытачоў? — здзіўліўся я. — Як афармляеце заказы?

— А за нас усё раімае галоўны магазін № 19, што па вуліцы Рэспубліканскай, адказала загадчыца. Ніякіх тэматычных планаў яны нам не давяраюць і ніколі не даюць.

Пачуўшы такі адказ, прышлося пайсці неспарядна ў выдавецтва і ўзяць там па экзэмпляры планаў. Выбраў агульна назву нумар 80. Прышоў у тую ж кнігарню па вуліцы Веры Харужай, аддаў заўвагу. Не паабяцалі перадаць у галоўны магазін.

І вось пачаўся 1968 год. Выходзіць у свет патрэбныя мне кнігі. Заходжу ў кнігарню — няма ніводнага экзэмпляра. Чаму? — Не даюць нам, — уздымаюцца загадкава, на гэты раз нова. — Ідзе да дырэктара галоўнага магазіна.

Еду на другі канец горада, на Рэспубліканскую вуліцу. Еду адзін раз, другі, трэці. Дырэктар усё яма на рабочым месцы.

Пачаўшы ўсё са сходу мастацкай самаробнай саўтэратуры савету, Гаварылі пра рознае, калі раптам Валя Кручова прапанавала:

— А што калі арганізаваць лялечны тэатр?

Усе зазіўлена паглядзелі на адзін аднаго. Лялечны тэатр? У саўгасе? Дзе ў нас рэжысёр, мастак і, урэшце, які набыць лялькі?

І ўсё-такі Валя пераняла і кіраўніком саўгаса, і будучым гледацкім тэатрам. Дырэкцыя саўгаса дала неабходныя сродкі, забяспечыла памішкам. Зайшліся і аматары, добраахвотныя памочнікі.

І вось, калі здаецца, усё было прымяна, спазналіся, што няма рэпертуару. Кінуліся ў бібліятэку. Аналізавалі, што ўвогуле рэпертуарнага матэрыялу для лялечнага тэатра вельмі мала.

Не забавяе налічаны тэатр стварыць свой рэпертуарны савет. З'ездзілі ў районы Дом культуры, наведвалі метадычныя саветы пры аддзеле культуры, перагаворылі старэйшых і нават дэстаў розныя рэкамендацыі рэспубліканскім Домам народнай творчасці зборніцкай у дапамогу сельскім калектывам мастацкай самаробнасці.

А радасці мала: ісці ў Мінску Валю Кручова застала п'есу-казку «Панцігарошан».

Запіпала работа. Рабілі лялькі,

ЦІ РАЗАМКНУЛАСЯ ЗАЧАРАВАНАЕ КОЛА?

Калі будзе — таксама невядома. Урэшце 7 май наша доўгачаканая сустрэча адбылася.

Прабачце ўжо нам, — апраўдваўся Аляксей Патрыч Ушчарыў. — Вашы заўважкі мы дэспіч угодзі. Перапішыце яе занава. А заказаныя кніжкі мы дастанем. З-пад зямлі дастанем. Не пазней, чым праз тыдзень-другі.

Прайшоў абшпаны тыдзень. Прайшоў месяц, другі, трэці. Лічэ дзючы нагадаў я таа. Юмашу, хто так неліга ставіцца да пакупніка. І нічога! Заказаныя кнігі ў магазін так і не паступілі. Можна, падуаеце, што гэта было нейкія радасныя выданні? Зусім не! Звычайна кнігі нашага выдавецтва «Навука і тэхніка» — «Беларуская талпаніка» В. Жучычэва, «Максім Гарэцкі» Д. Бугаёва, «Браніслаў Эпімах-Шыпіла» Р. Семашкевіча, з дэсяцік навінак выдавецтваў «Беларусь» і «Народная асвета»...

Ну, падуамацца, магчыма, гэта выпадаковае. Магчыма, мне проста не пашанцавала атрымаць кватэру побач з забытай богам і аблігнгаганделем кнігарню. Іду ў іншы магазін — таксама няма ніводнага экзэмпляра. Ды і адкуль яны маглі быць, калі кнігі, якія трэба мець у кожнай бібліятэцы, у кожнай школе, выдадзены тыражом у тысячы, ад сілы — дзве тысячы экзэмпляраў. Чаму такі мзартны тыраж? Зноў жа ад таго зачараванага кола. Магазін дрэнна ўлічвае попыт, не хочучы прымаць паліграфічныя заўвагі, якія былі ў выпадку са мною. А наколькі мастацкую літаратуру, асабліва прыгодную і дотэматычную, прадаваў непаруўна, прадаваў непаруўна, чым вазіцца з навуковай кнігай, у заўважках на навінкі выдавецтва «Навука і тэхніка» ставяцца пераважна процічы. Не верцеце? Я таксама не веру, пакуль не абышоў некалькі так званых «негалаўных» магазінаў. Напрыклад, у кнігарню па вуліцы К. Лібнехта аказалася, што прыкладна са ста выданняў, уключаных у сёлеты план выдання «Навука і тэхніка», заканаўса ўсяго... 20. Усёго адна пята! А астатнія чатыры пятых? Для каго яны выдаюцца? Навошта затрачывацца кваліфікавана праца вучоных, дзяржаўна грошы?

— Няўжо ў вас не знайшлася ніводнага пакупніка, скажам, на кнігу «Беларуская талпаніка»? — пытаюся ў прадаўшчыцы, якая знаёміць мяне з заўважкам.

— Не, у нас ніхто не займаецца вырошчваннем раслін на ка-

да поўначы развешвалі ў клубе. Урэшце прыйшоў доўгачаканы дзень прэм'еры. Новы былі радасці і для гуртоўкі, і для гледачоў. Выступілі раз, другі, трэці, заўсёды з поспехам. Пасля лялечнага выдалілі калгасы Бабурышчына, суседні Асіповічы і Глускі раёны.

З цягам часу, багачей і рэпертуар тэатра. Новыя паставы прыносілі і новы клопат. Да таго ж кіраўнік тэатра Вялічана Кручова па сямейных абставінах выехала з саўгаса.

Дырэктар гаспадаркі Міхаіл Іванавіч Бамынскі спецыяльна паехаў у Бабурышчы, а затым у Магілёў і Мінск шукаць кіраўніка для лялечнага тэатра, ды так нідзе і не знайшоў.

— Не рыхтуючы, — чуў ён усюды аднолькавы адказ.

Знайдзі саўго, ім стаў саўгасны сьвінар Сяргей Васільевіч Прорыв, актыўны удзельнік мастацкай самаробнасці, шчыры прыхільнік лялечнага тэатра. Новы кіраўнік прадаваў рабочы саўгас і іх дзедзіна прэміярай — Была паставіла п'есу-казку «Дзядзі Мароз». Разам з Сяргеем Васільевічам у спектаклі выступілі і дзядзіны самаробныя драматычныя рабочы саўгас. Але Пісун, Вялічана Лапаціна, Геннадзь Івановіч.

меных — самаўтвараюна адказвае жанчына, дуна блытаючы талпанікаў з гіралонікаў.

Калі такое — у сталічным магазіне, то што тады падуамацца мне, кажаць аб беларускай навуковай кнізе на перыферыі?

Дарэчы, аналагічнае неармаальнае становішча абыдае астата і ў наступным, 1969 годзе. Гартаю новы план выдання «Навука і тэхніка». Звычайны тыраж кнігі па грамадскім навукам, на якія цалер звернута асабліва ўвага, — тысяча або дзве тысячы экзэмпляраў, нават у тым выпадку, калі яна разлічана на ўсеазаонага чытача, выпускаецца на рускай мове. Бару наўздагад: В. Панюч «3 гісторыі фарміравання пралетарыяту Беларусі» (на рускай мове) — 1000 экз.; А. Гардзіч «Аб мастацкай дэталі» — 1000 экз.; П. Казлоўскі «Сялянне Беларусі» (на рускай мове) — 1000 экз.; Э. Гуровіч «Беларуская дзіцячая літаратура» — 1000 экз.; В. Зайнаў «Паміж Львом і Драконам» (першая ў нашай краіне манатграфія аб эпічнай паэме Гундулічэ «Осман» на рускай мове) — 1000 экз.; Ф. Шарына «Падмовы» і пасляслоўе! — 1000 экз., і так далей. Патрэбны гэты выданні? Безумоўна! Адкуль жа тады тыраж у 1000 экзэмпляраў? Не адкуль жа, са столі, ад неўдачнага па-сапраўданама гандляваць навуковай кнігай, ад няўмення адозныць талпаніку ад гіралонікаў. Каб гандляваць навуковай кнігай, трэба ведаць яе. Ведаць, што пойдзе і колькі. А гэта (у мяне складалася п'ердае перакананне) пакуль што не пад сілу не толькі звычайнай прадаўшчыцы з магазіна па вул. К. Лібнехта ці таму ж А. П. Юмашу, але і таваразнаўцаў з Упраўлення кніжнага гандлю...

А тым часам прыходзіцца зноў хадзіць па тэму ж зачараванага кола. Ужо даўно выйшлі планы беларускіх выдавецтваў на 1969 год. Але да кнігарню па вуліцы Веры Харужай яны так і не дайшлі. Відэць, тав. Юмашу няма часу зазімацца такой «дображыя», як нейкія там планы, паліграфічныя заўвагі. А значыць, не зажаку патрэбную забілі літаратуру і я. Не зажака хтосьці пяті, дзэсаты, соты. Чыясці абывакая рука паставіць у выдавецкім плане абавязковы мінімум у 1000 экзэмпляраў. І на свет з'явіцца новыя бібліяграфічныя радасці...

А. МАЛЬДЗІС, кандыдат філалагічных навукаў, старшы навуковы супрацоўнік Інстытута літаратуры АН БССР.

Георгій Чурчыл. З поспехам лялечны тэатр саўгаса выступіў у Мінску на абласным фестывалі ў рэспубліканскім фестывалі самадзейнага тэатральнага мастацтва, прысвечаных 50-годдзю Вялікай Кастрычніка.

Сёлета, кіраўнік наглядзілі школьных летніх каникул, тэатр прадаваў гледачоў спецыяльным спектаклем па вядомай перадавай казцы «Дзед Журавель».

Аматары-лялечнікі падарылі да юбілея тэатраў Магілёва, а потым і на рэспубліканскім фестывалі самадзейнага тэатральнага мастацтва, прысвечаных 50-годдзю Вялікай Кастрычніка.

Сёлета, кіраўнік наглядзілі школьных летніх каникул, тэатр прадаваў гледачоў спецыяльным спектаклем па вядомай перадавай казцы «Дзед Журавель».

Аматары-лялечнікі падарылі да юбілея тэатраў Магілёва, а потым і на рэспубліканскім фестывалі самадзейнага тэатральнага мастацтва, прысвечаных 50-годдзю Вялікай Кастрычніка.

Сёлета, кіраўнік наглядзілі школьных летніх каникул, тэатр прадаваў гледачоў спецыяльным спектаклем па вядомай перадавай казцы «Дзед Журавель».

Аматары-лялечнікі падарылі да юбілея тэатраў Магілёва, а потым і на рэспубліканскім фестывалі самадзейнага тэатральнага мастацтва, прысвечаных 50-годдзю Вялікай Кастрычніка.

СТРОМКАЯ ВЯРШЫНЯ ТАЛЕНТУ

ПЕРШЫЯ самастойныя працы тэатральнага мастака Армена Грыгар'яна — афармленне спектакляў па п'есах Э. Шкварнына «Чужыя людзі», «Свае памаркены», А. Гарычука «Гібель эскадры» ў Тэатры рабочай моладзі Чырвінскага (Узбекістан). Сярод новых творчых задум апошняга часу — афармленне ісцінароўкі па апавесці С. Градубскага «Рудобельская рэспубліка» ў купалаўскім тэатры і «Трох мушкетэраў» ў Беларускім тэатры юнага гледача... Намі гэтымі работамі — больш трыццаці гадоў творчасці: калі друкот аформленыя спектакляў...

Іястонама, напружаная, штодзённая праца — у тэатрах Ташкента і Вільнюса, Андыжана і Кіева, Ленінграда і Віцебска, Ерэвана і Масквы. А з 1953 года мастак трымаў звязу з сваёй дэс з тэатрам Мінска. У яго творчым актыве афармленне многіх твораў беларускай драматургіі — «На світанні» А. Макаёнка ў купалаўскім і «Брэсцкая крэпасць» К. Губарэвіча ў Рускай тэатры імя М. Горькага, «Пудоўна дудка» В. Вольскага ў Тэатры юнага гледача (гэты спектакль не толькі аформлены, але і паставлены А. Грыгар'янам) і «Салавей» Эм. Вядулі ў купалаўскім. Разам са сваім вучнем Б. Герлаванам ён аформіў «Людзі на балоце» па І. Мележы і «Выхліп багам» А. Дзялэдзіна — таксама ў купалаўскім тэатры.

Плёна супрацоўнічаў А. Грыгар'янец і са студыяй «Беларусьфільм». Немала дола працы мастака — у беларускіх фільмах «Хто смяецца апошнім», «Лес шуміць», «Чырвоныя лісце», «Беларускі канцэрт».

У рабоце з мінскім тэатральным калектывам прыйшла сапраўдная творчая сталасць мастака. Многія аформленыя ў Мінску спектаклі сталі сапраўды выдатнымі ўзорамі беларускага тэатральна-дэкарацыйнага мастацтва, які атрымаў шырокае прызнанне — і не толькі ў нашай рэспубліцы.

Калі ўжо зайшла гаворка пра выдатныя работы, перш за ўсё прыгадваецца паставлены ў Рус-

Ліра. Зямля Шкварына — англійскі рэжысёр Джон Ферналд, высокая ацэнкаваючы работу А. Грыгар'яна, падкрэслівае: «Пастаноўка была вытрыманая ў цудоўных фарбах, і фантастычныя, зробленыя накістал адзення Брунгільды, нагруднікі трох дачок у заключнай сцэне стварылі незабыўнае ўражанне дзікай, блізкай да перыяду варварства старадаўняй Брытаніі і памалі зрабіць апошняю сцэну больш выразнай, чым я калі-небудзь бачыў раней».

На чым жа грунтуецца майстарства А. Грыгар'яна?

Патнаццігадовым хлапчуком ён назаўсёды звязваў свой лёс з тэатрам. Пачынаў як памочнік-дэкаратар у тэатрах Узбекістана. У 1936—1939 гадах, ужо маючы за плячыма вопыт самастойных работ, вучыцца ў Ленінградскім мастацка-педагагічным вучылішчы. Пасля ў

Ташкенце працуе загадчыкам дэкарацыйна-мастацкага цэха, мастаком-асістэнтам. Тады сур'ёзна ўплываў на фарміраванне творчых прыпылаў А. Грыгар'яна аказаў вядомы саветскі тэатральны мастак — заслужаны дзеяч мастацтва Узбекістанскай ССР У. Роберт, з якім Армену Багратавічу давялося працаваць поплеч сем гадоў. І пазней, у сараканых — п'яцідзсятых гадах, працуючы галоўным мастаком Вільнюскага тэатра, і сёння, калі за плячыма немалы вопыт, ён працягвае вучоў — для яго мае неаўнянае значэнне вопыт такіх майстроў тэатральнай дэкарацыі, як У. Дзімітрыў, М. Акмаў, А. Галавін, які, дарэчы, гаварыў: «Толькі ведадзе дае поўную свабоду фантазіі».

Творчы дыяпазон А. Грыгар'яна характэрнае работай над такімі рознымі пастаноўкамі опера-балетных і драматычных твораў, як «Ціхі Дон» і «Позняе каханне», «Без вянчання» і «Рамза і Джульета», «Хашіна дзядзі Тома» і «Барыс Годуноў», «Атэла» і «Браніслаў 14—69», «Нора» і «Мішанне», «Антымістычная трагедыя» і «Забыты ўсім». Гэта ў асноўным работы далёкіх яго гадоў. Не ўсе з іх аднолькава ўдалыя. Але вопыт работы над імі выхоўваў творчую індывідуальнасць мастака, з якой ён прыйшоў у 1953 годзе да «Каралі Ліра», а ў 1957—1958 гадах да «Забытага ўсім».

Імяна ў нашы п'яцідзсятых гадоў асабліва актыўна ў творчасці А. Грыгар'яна развіваліся прыпынкі рэалістычнага адлюстравання жыцця на сцэне і ў гэтым рэчышчы пошукі ўмоўных форм мастацкага абавулення. Аргані

Мнагалюдна было 26 верасня ў Цэнтральным кніжным магазіне Мінска. Сюды прайшлі на сустрэчу з чытачамі беларускія пісьменнікі Хведар Жычка, Аляксандр Бажко, Еўдзія Лось і гасці з Масквы — Герой Саюзнай Славы пісьменнік Сяргей Курзнікаў, паэты Галіна Чысцікова, вецікава Саюза пісьменнік Сяргей Курзнікаў, літаратары расказалі чытачам аб сабе, аб сваіх новых творах, прачыталі вершы. На гэтым здымку вы бачыце пісьменнікаў (справа налева) Хведар Жычку і Сяргея Курзнікава, якія даюць аўтографы пакупнікам. Фота Ул. КРУКА.

Пазычыная ПІВЕРКА

Алег ЛОЙКА

РАКАЎСКІЯ ВАЛЫ

В. Рагойшы.
Ты кажаш, што тут добра
Крылацей думкі ўзмах, зарчай —
Ці не таму, што можаш
Адчуць усё тут у густой цішы, —
Зямлю ў суровых надмагільных
У скаладных даўнішніх вуглях,
Слязьмі, крывёй гарачаю палітых,
Дзядамі браных у далёкі шлях;
Стагоддзю дух — забытых,
Не менш складаных, чым сягоння
Што нас ляпілі крута, самавіта
І ў свет шырока бласлаўлялі нас;
Людзей, што тут прайшлі шлях
Па марэх, па надзеях, па бядзе...
Так, спраўды зарчай душа на
І думкі ўзмах крылаты, як нідзі.

Гады — з плячэй,
Усе цяжасці — з плячэй!
Каханні вырай —
Зорны карагод,
Табе семнаццаць,
Мне семнаццаць год.

Ляцім адтуль,
Ляцім назад — туды
Цераз гады,
Цераз гады...

ЗОРКІ

«Пашто на іх дзівіцца!
Мільнула і сплыло!
Мільярд гадоў імчыцца
Падманнае святло...»
А я стаю, чакаю...
О светлай зоркі ўскод,
Я — частачка, я — скура
Тваіх мільярда год!
Ты знікла і не свеціш
Тым, хто не змог сустрэць...
Пакуль жыў на свеце,
Табе ва мне гарэць.

НА МАГІЛЕ ДУНІНА-МАРЦІНКЕВІЧА

Пад соснамі на кургане капліца,
А ля яе ў зямлі спіць паэт.
Дубою чародка па-над ім
Журцыца,
Зямліні спіляе белы, чысты цвет.
Ды не слязю горнаю, празрыстай,
У сыпстых, пясчаных берагах
Плюсочна іслач ля шляху аўрагата,
Збіраецца да Нёмна ў далёкі
Шлях.
Яе вітаем мы ў задуме існай
І прыгаршчымі п'ем, Глыток.
І сонца па-над намі непагасна,
І невячэрны іслачы выток.

КАХАННЯ ВЫРАЙ

Каханні вырай —
Зорны карагод,
Ляціць на мне
З маіх семнаццаць год.
Пя, як жаўранак
У сонца пад крылом,
Трапэціць цень яго
Мы ў далані бяром.
Як салавейка, ён
Нам цёплае, пя,
Звон —
Мы ў далані свае.
Нясем іх беражна,
І з імі —
Усё пячэй:

ЗАПАВЕТ

Дзед і гэты запавет
Перадаў малому:
«Ты без прыказкі ў свет
Не выйдзеш і з дому.»
Верць-круць, круць-верць,
Нелюдзі, як чэрці,
Ды ляпей сем раз гарэць,
Чым адзін памерці.
А смерць прышла,
Мяне дома не знайшла,
А знайшла ў кабаку
З паўбутаўлянай набаку.
Эх, жыць будзем,
Сель, жаць будзем,
Пры-га-ва-ры-ваць
І прыпяваць будзем...
Будзем, дзеду, будзем!

зы, паводле якіх немагчыма ўявіць сабе, што ж за ідэя валодае мастаком, што за сцэна будзе ў спектаклі — даводзіцца гадаць, грунтоўчыцца на «эцюд-ных імпрэсіях»...
Асабліва выразна такі погляд мастака на свае заданні выяўлены ў яго работах апошняга часу. «Я, бабур, Ліко і Іларыя» Н. Думбадзе і Г. Лордзіпанідзе ў тэатры імя Янкі Купалы, дзе вольна ўжо колькі гадоў А. Грыгар'янц працуе галоўным мастаком. Спектакль стаяў у Р. Агамірзянаў. У афармленні выяўлена на тонкае адуванне грузінскага нацыянальнага характару, веданне псіхалогіі народа, творча пераасэнсаваны грузінскія фальклорныя матывы. А як вырашана, напрыклад, заслона Малюніца, з якой кветкай. І кветка гэтая пераклікаецца з вобразам Зур'якелы — героя спектакля (яго іграе А. Мілавану). Зур'якелла сам — быццам кветка глыбінага грузінскага сьцяла... А якія дакладныя і малюнічыя касцюмы!

якія нагадваюць традыцыйную беларускую разбу па дрэве. Стрыманасць выяўленчых сродкаў, але вынік — наўтана жыццёвых фарбаў, арганічнае зліццё мастацкага вобраза спектакля з рэжысёрскай задумай. Не, гэта не проста этнаграфічны спектакль. Гэта роздум аб палешуках першых паслякастрычніцкіх гадоў і аб сённяшнім часе, аб неўтаймоўным шуканні ісціны жыцця чалавекам, які знаходзіцца на пераломе развіцця свайго характару. Намала спрыяе такому гучанню спектакля яго афармленне.
Звычайна, перш чым распачаць працу над планіроўкай сцэны, над стварэннем эскізаў, А. Грыгар'янц уважліва, з паэтычным чытае п'есу або лібрэта, як рэжысёр, асэнсуюе да драбатургіі, рэжысёрскай задуму, разумеючы, ён ведае пры гэтым дасканалы. У эскізах жа імкнецца даць сваё вытлумачэнне сцэнічных вобразаў, сваё прачытанне драматычнага твора.
А. Грыгар'янц лананічы і пры афармленні сучасных спектакляў, і пры мастацкім асэнсаванні класікі. Скупа, але маштабна і выразна — у стылі эпохі, якая ажывае на сцэне, — аформлены шекспіраўскі «Антоній і Клеанатра» (Рускі тэатр імя М. Горькага, рэжысёр В. Рэдліх), і «У мяцеліцу» Л. Ляонава ў купалаўцаў (рэжысёр В. Эрын). У апошнім з іх быт перададзены спраўды тэатральна: жыццё, а не імітацыя жыцця, быт, а не імітацыя быту. Дом Сыраварава ўсёсць відаць «наскрозь». Умоўныя канструкцыі даюць літаральна фізічнае адуванне няўтульнасці.
Але лананічнасць, паўтараючы для Грыгар'янца, не самамэта — там, дзе дыктую логіка задум, логіка чэснага мастацкага вобраза, мастак застава дэталі

ПЯРОМ І КЕЛЬМАЙ

Тры гады назад у часопісе «Неман» былі надрукаваны два вершы Мацвея Янчука. Вершы суправаджаліся пісьмом самога аўтара. Скупымі, лананічнымі фразамі Мацвей Янчук расказаў у ім пра сваё жыццё. За гадзі дзюх войн і грамадзянскай і Вялікай Айчыннай — загінулі родныя і блізкія паэта. Ледаў не першай фашысцкай бомбай разбурыла дом, пад руінамі якога засталіся жонка і чацвёрта дзяцей. Сам Янчук быў тройчы паранены, цяжка кантужаны. З арміі ён дэмабілізаваўся, як інвалід.
Але былі афіцэр не апусціў рук, не пайшоў на пенсію. Усе пасляваенныя гады ён працуе ў Жлобіне мулярам. Муляр ён і зараз. Тут, на рыштунках, і прайшлі да яго першыя вершы — на пятым дзесятку гадоў...
І вось перада мной зборнік вершаў Мацвея Янчука «Ка-

мень, які спявае». Ён выйшаў у серыі «Першая кніга паэта». Сціплае афармленне гэтай серыі стала ўжо традыцыйным: назва кніжкі, прозвішча аўтара і яго партрэт. Сярод іншых кніг серыі кніжка М. Янчука вылучаецца хіба вольна гэткім: нявылучаючы хіба партрэт далёка не маладога чалавека побач са словам: «Першая кніга паэта».
Першая кніга. Вяха на доўгім і цяжкім шляху чалавека, якому лёс наканавана нямаля выпрабаванняў. Разгортваючы зборнік, я думаю, што знайду ў ім вершы менавіта пра гэта, але — памыліўся. «Камень, які спявае» расказвае пра іншае: пра клопаты мудрага і цесляра, пра гарачы сенакос, пра яблыню, якая даяла свайго веку. Толькі самотны і хвалюючы верш «Сустрэча з юнацтвам» — пра смерць ад кулацкага абрэза дзюжыны, што спыналася на спатканне, мае, быццам, аўтабіяграфічнае паходжанне.
Але асабісты лёс аўтара ўсё ж адлюстравана ў вершах — калі не прама, дык усюсю. З іх паўстае характар чалавека, загартаванага ў полымі гора і пакут. Шмат гора і болю выпала на долю аўтара ў жыцці. Магчыма, таму гэты чужы да чужой бяды і гора яго лірычны герой:

«Кагда плоды я з яблоні срываю,
Всёгда, друзья, тревогаю
Все кажется, что боль ей
причиняю,
М. Янчук, «Камень, які спявае»
Першая кніга паэта. На рускай мове. Выдавецтва «Беларусь»
Мінск, 1968.

«Что в чем-то перед нею
внуков.
Тревожные мушкетеры
И плачет шмель
над сморщенным цветком...
(На лузе).
Можна быць, менавіта таму
так ценіць ён маленькі радасці
быццё:
Задумчив предрасветный лес.
Спокойный, гордый и могучий,
Он весь из сказочных чудес
И нерасслышанных созвучий.
Охвачен музыкальной лесной,
Я полон новых ощущений...
(На палыанні).
Можна быць, таму так апявае
асноў жыцця — хлеб надзён-
ны:
Нет, нет, напрасно черным
Зовут светлейший хлеб!
(«Черны хлеб»)
Муціць, толькі чалавек, які
быў сведкам шматлікіх разбу-
раў і знішчэнняў, умее так
любіць стваральную працу, як
лірычны герой М. Янчука. Га-
лоўнае на зямлі — праца. І
менавіта праца — асноўная тэ-
ма кнігі. «Поистине он всемогущий,
мой бог, носитель имени
Труд!» — гаворыць аўтар. Пра-
ца — непаздальны, сама-
праца, на думку аўтара, —
паэзія. Муляр не проста будзе
дом: кельмай ён піша верш.
Вершы, прысвечаныя тэме
працы, найбольш удалыя ў
зборніку. Маю на ўвазе такія
вершы, як «Мой бог», «Фар-
моўшчык», «Пячкі», «Я бу-
дую людзям новы дом».
Вось, напрыклад, які апісвае
М. Янчук працу газаваршчыка:
Железо плещет гневом белым.
Швыряя огненную злость,
Но встретясь с ветром
примирело,
Чуть-чуть вздохнуло
и сталося.

«Видь воздух, порванный
на части,
Его огненным промахом...
И огненным счастьем
Трепетает в девичьих руках.
Мяне, муціць, больш за ўсё
ўзрадваў от гэтай два знітаты:
«белый гнев» і «огненным
счастьем». Яны дакладныя і эро-
кавыя, стаяць у ізычных
слоўным радзе. А «белый
гнев»? Па-мойму, гэта вельмі
добра сказана пра штур іскраў,
што вырываецца з-пад газавар-
рата.
На жаль, у верхах, прысве-
чаных працы, аўтар злужывае
вузакспэдыяльнай тэрмінало-
гіяй, загравашчае радкі тэхні-
цызмамі:
То кельмой срежет буроний
раствора.
То терной по пилатре
пробрежит.
Опорный траверз с ребрами
фронтана
Сомкнет в единый, прочный
монумент.
(«Тышкоушчык»)
Асобна хочацца сказаць пра
верш «Уборшчыца». Тут аўтар
пайшоў па інерцыі, услед за
вядомай фразай аб тым, што,
маўляў, усаякая праца ў нас
у пашане. Так, усаякая пра-
ца ў пашане, але... але дзіўна
гэтага верша напінаты і штур-
на-дэкаратыўны, надуманы, не-
выразны:
Без тебя мрачнеет люстра,
Влекут зори на окне.
Без тебя немужно грустно
Между дел бывает мне.
Ты, внося в мой дом
Грусть выносишь из души...
Першая кніга, у якой бы ўзо-
росце яна ні стваралася, усё-
такі першая кніга. Сустрэкаюцца
ў зборніку М. Янчука і кастру-
баватыя радкі, і нявынашаныя
думкі, і слабыя вершы. Хочаць
да пажадаць М. Янчуку спраў-
длай паэтычнай сталасці ў
ступных кнігах.

І. ЛАСКОУ.

ва, ён грунтоўна вядзе «рас-
каз», як, напрыклад, пры афар-
мленні горнаўскага «На дне» на
кулацкай сцэне. Аб ідэаў-
скай «Норы» ў Рускім тэатры
імя М. Горькага, дзе стыль дра-
матыгі быў адуцты і перада-
дзены мастаком надзвычайна
пераканальна.
Можна было б нямаля сказаць
тут і пра пакутцы стылю ў дэка-
ратывах і касцюмах для спе-
такляў Тэатра оперы і балета
«Багема» і «Рыгалега», пра эс-
кізы неажыццёлага пакуль
што «Фауста». Пра «Блакаду»
Ус. Іванова і шэраг іншых спе-
такляў у купалаўцаў, дзе ў жы-
вольны спэціфічнага дзеяння
асабліва вядомае вартасці
ствараных мастаком эскізаў:
канструктыўнасць, малюні-
часць, арганічная сувязь з дра-
матургіяй, рэжысёрскай задум-
май, акцёрскай іграй. Дзе, на-
рэшце, такая важная роля «све-
тлаколеру».
— Эскізы — толькі пачатак ра-
боты, — гаворыць А. Грыгар'янц.
А завяршанае работа на
прам'еры, калі канчаткова
«ўстаноўлена святло».
Можна было б гаварыць і пра
рэжысёрскія спробы мастака
«Матухна Кураж» В. Брэхта ў
Рускім тэатры імя М. Горькага і
«Цудоўная дудка» В. Вольскага
ў тэатры юнага гледача, дзе ўсе
мі фарбамі — то лірычным, мак-
сім, то надычырай яркімі, лі-
таральна звычкімі — перададзены
усе адценні чароўнай казкі, вяд-
данага твора беларускай дра-
матыгі.
Мастак працуе многа і плен-
на. У яго шмат творчых задум.
Пра задумы ён гаварыць не лю-
біць. Мастаку спойнілася дзімі
п'яцьдзсят. Да яго прайшла са-
праўдны творчая сталасць.
І ўласнае яго новых задум
прынясе нам, гледачам, нямаля
адкрыццяў, нямаля радасці.
Ул. БОЙКА.

ЦАРКВА Ў ВЕСЦЫ РУБЕЛЬ

Патанаючы ў зеляніне, стаіць на
Брэстчыне, у вёсцы Рубель цудоў-
ны помнік драўлянага дойдства —
Міхайлаўская царква, пабудаваная
ў 1796 годзе. Густая і высокая зя-
леніна пазабывае гледача магчы-
масці ахапіць позіркам усё збуд-
ванне і таму сілуэт царквы і яе
асобныя архітэктурныя формы
гледзяцца па частках. І толькі
чарціцы даюць уяўленне аб цэ-
лым аб'ёме, аб яго прапарцыях.
Міхайлаўская царква ўяўляе са-
бой больш развіты від храма з
глыбіна-прасторавай кампазіцы-
яй.
Асноўная частка храма склада-
ецца з трох зрубаў адвольнага
па вышыні, але розных па форме
ў плане. Вяршынная частка цэн-
ральнага зруба ўзвышаецца над
усім будынкам.
Арганічнымі часткамі храма
з'яўляюцца прытворы і прыдзелы,
якія аірумаюць яго з усіх бакоў.

Гэтыя невялікія прыбудовы наблі-
жаюць контур яго плана да кры-
жы. Па сутнасці, царква з'яўляецца
прадстаўніком пераходных тыпаў
паў да храмаў з крыжпадобным
планам.
Пераход ад зрубаў да пакрыцця
дасягаецца пастаноўнай над зру-
бамі васьмігранных барабанаў,
якія выцягваюць шлемаладобныя
купалы і ліхтарамі з купалкамі.
Кіюны з барабанаў мае па чаты-
ры аконныя праёмы, праз якія да-
даткова паступае святло ўнутр
храма.
Міхайлаўская царква нясе дэ-
карацыю галоўным чынам у ані-
чаючай сваёй частцы. Дэкаратыву
ўзор анаймоўвае верх бара-
банаў і ліхтароў. Аконныя ліштвы
і парталы ўваходаў вызначаюцца
прастатай і сціпласцю убрання.
Абшыва зрубаў і барабанаў
вертыкальнымі дошкамі надае хра-

Ілюстрацыя мастака Л. АСЕЦКАГА да рамана І. Мелея «Людзі на балоце».

му імінібасць уверх і лёгкасць
кампазіцыі.
Унутраны аддзелка царквы,
галоўным чынам, у алтарнай ча-
сці, прадстаўлена разбу по
дзраву і жыццямі на палатне. Ал-
тарная сцена расчленена антаб-
лемантам, пад якім, у строгай ад-
паведнасці з канонамі, зроблены
філінгі з малюнічымі ўстаўкамі.
Уся дэкарацыя інтэр'ера, у тым
ліку і вітыя калонкі з капітэліямі,
выкананы ў дрэве з вялікім май-
старствам.
Трэба менавіта, што інтэр'ер
царквы рэканструяваўся ў спра-
дліне мінулага стагоддзя. Аб гэ-
тым гаворыць наяўнасць элемен-
тў дэкарацыі, уласцівай культа-
вым будынкам перыяду распаўсю-
двання ў Беларусі класічнага кі-
рунку дойдства.
У. ТРАЦЭЎСКІ,
архітэктар.
Апаратна-
Мастацтва
Аўторак, 1 настрычніна 1968 года.

Выступае Клузкі камерны аркестр.

28 верасня ў Мінску выступіў наш госць з Румынскай сацыялістычнай рэспублікі, Клузкі камерны аркестр пад кіраўніцтвам заслужанага артыста рэспублікі М. Крыстэску.

У першым аддзяленні прагучалі творы І. Баха і яго выдатнага папярэдніка ў галіне інструментальнага канцэрта А. Вівальдзі. У другім — музыка сучасных кампазітараў.

Аркестравыя сюіты Баха — узор бытавой музыкі, гэта падкрэслена свецкае мастацтва. На думку А. Шейцера, слаўтага даследчыча бахаўскай творчасці, «у танцавальных мелодыях аркестравых сюіт захаваўся, адшышоўшы ў мінулае, свет грацыі і элегантасці».

Гэты свет грацыі і элегантасці ўдалося перадаць аркестру ў лёгкім і прыгожым выкананні сі-мі-норнай сюіты Баха. Саліст — флейтыст А. Падуцыў добра ўпісаўся ў гукавую палітру аркестра. Мяккі, невялікі па сіле, але прыгожы гук, высокая музычная культура артыста несумненна садзейнічалі поспеху выканання. Добра прагучаў урачысты ўступ і ажыўленая фуга, выдатны дубль да «Паланеза» з саліруючай флейтай. Музыка сі-мі-норнай сюіты поўная здаровага радаснага пачуцця. Глыбокі аптымізм гэтага твора аркестр выявіў у поўнай меры.

З вялікім поспехам і тэмпераментам быў выканан свеесаблівы канцэрт для аркестра з саліруючай скрыпкой А. Вівальдзі «Поры года». Салістам выступіў заслужаны артыст рэспублікі Штэфан Руха, які ўпершыню атрымаў міжнароднае прызнанне на конкурсе імя Чайкоўскага ў Маскве ў 1958 годзе. Гэра Руха вызначаеца вялікай цеплынёй і абаяльнасцю. У скрыпачна прыгожы гук, выдатны тэхнічны майстэрства і артыстызм. Але, на наш погляд, артыст знаходзіцца зараз не ў лепшай форме, аб чым сведчыць часам і некаторая скванасць выканання.

Нягледзячы на пралікі, шчырасць і крышталевая чысціня музыкі ў спалучэнні з непаўраднасцю выканання захвалілі слухачоў.

Пасля антракта былі выкананы «Секвенцыі» сучаснага румынскага кампазітара К. Цэрану і «Варыяцыі на тэму Фрэнка Брыджэ» Б. Брытана.

«Секвенцыі» — твор з яркімі рысамі сучаснай музычнай мовы. Смеласць меладычнага малюнка, нязвычайна гарманічных спалучэнняў цалкам апраўдачым эмацыянальным зместам музыкі, а іменна, яе вялікай трагічнасцю. Невыпадкова аўтар дае сваіму твору назву «Секвенцыі» («секвенцыі» — род старажытных, на пачатку хрысціянства, каталіцкіх песнапенняў). Цяжка выказаць пэўнае меркаванне аб выкананні твора, які слухаеш упершыню, але ўсё ж бяды, месцамі аркестру не хапала дынамічна-пруткага, рытму, які гіпнатызаваў бы слухачоў.

Выканаўшы адзін з ранніх твораў выдатнага англійскага кампазітара Б. Брытана «Варыяцыі на тэму Фрэнка Брыджэ», аркестр паказаў, што ён у поўнай меры валодае ўсім арсеналам тэхнічных сродкаў, уласцівых лепшым выканаўчым калектывам.

Сакавіта, паўнакроўна прагучалі «Уступ» і «Жалобны марш», пэтычна быў выкананы раманс (Праўда, выканаўцы ўзялі больш хуткі тэмп, супраць указаннага аўтарам). Са шчырым запалам і захваленнем сыграў аркестр «Італьянскую арыю». «Фугу і фінал», запамініліся цікавыя гукавыя эфекты ў «Венскім вальсе». Выдатна быў выкананы мініяцюры, але даволі цяжкі «Вечны рух». У цэлым аркестру добра ўдалося перадаць жанравую разнастайнасць «Варыяцыяў», зменны гамы настраў і характэрнасць вобразаў: ад велічна-суровых, да іранічна-грацэскавых.

Закончана прагучалі выкананыя на «біс» дзве мініяцюры С. Пракоф'ева.

Знаёмства адбылося. Што ж можна сказаць у цэлым пра Клузкі камерны аркестр? Гэты калектыў не мае ў сваім складзе яркіх зорак — салістаў, як скажам, Камерны аркестр Маскоўскай філармоніі, але ў цэлым аркестр вызначае адзіноцкім зедум і штрыкавай культуры, сыгранасцю і роўнае гучанне груп, збалансаванае гучанне ўсяго аркестра, вернасць стылю.

Вячаслаў ЗЯЛЕНІН.

Фестываль эстраднага мастацтва. I З'езд у Мінску.

Вось 28 верасня ў рэспубліцы пачаўся яшчэ адзін фестываль — лаўрэатаў міжнародных і ўсесаюзных конкурсаў. З выдатнымі сацецімі дырыжораў і музыкантамі сустрачацца не толькі мінчане, але і аматары музыкі іншых вялікіх і малых гарадоў і вёсак.

У фестывалі прымуць удзел слаўныя выканаўцы, чые імёны сёння вядомы ва ўсім свеце: піяністы — Эміль Гілельс, Леў Уласенка, Эліса Вірсаладзе, Рыгор Сакалоў, Валерыя Шацік, Кацярына Навіцкая, Алена Гілельс; скрыпачы — Барыс Гутнікаў, Ігар Базродны, Віктар Траціцкаў, Волга Партоменка, Раман Нодаль, Валерыя Кілімаў, вядомыя спевакі, вялікія таленты, дырыжоры.

Адбыліся першыя канцэрты фестывалю. I воль — першы выдрук.

Цікавай і змястоўнай праграмай адкрыўся ў канцэртнай зале Беларускай дзяржаўнай філармоніі фестываль лаўрэатаў міжнародных і ўсесаюзных конкурсаў, прысвечаны 50-годдзю БССР і Камуністычнай партыі Беларусі. У першым аддзяленні слухачы пазнаёміліся з сімфанічнай пазмай Д. Камініскага «Брэсцкая крэпасць» і кантатай А. Багатырова «Беларускія песні». У другім — прагучаў адзін з цудоўных твораў рускай класікі — Трэці канцэрт для фартэпіяна з аркестрам С. Рахманінава.

Абодва творы беларускіх кампазітараў гучалі ў Мінску ўпершыню (хаця ў сімфанічнай пазме Д. Камініскага часткова выкарыстаны матэрыял яго ўжо вядомай харагграфічнай навелы той жа назвы).

Аўтар сімфанічнай пазмы «Брэсцкая крэпасць» добра вядомы ў рэспубліцы і за яе межамі як майстар інструментальнай творчасці. Яго канцэрты для розных саліруючых інструментаў і сімфанічнага аркестра (у тым ліку і першыя ў гэтым жанры творы для цымбал), папулярныя сярод шырокіх колаў слухачоў. Кампазітар умее ярка і цікава выкарыстоўваць тэхнічныя магчымасці саліруючых інструментаў, аркестравыя фарбы, ствараць атмасферу сапраўднага спаборніцтва паміж салістам і аркестрам. У чыста кампазітэрскім плане шмат цікавага ёсць і ў сімфанічнай пазме «Брэсцкая крэпасць». Музыка добра гучыць, у ёй адчуваецца аркестраве мысленне аўтара. Але пэўна не хапае шырокага сімфанічнага развіцця, яна фрагментарная, сіла ўдзялення вобразаў твора не адпавядае трагічнай велічыні падзей, што паказана ў аснову музыкі.

Вялікі цэпа была сустрэца слухачамі кантата «Беларускія песні».

У сваёй кантате аўтар паставіў перад сабой адказную творчую задачу — напісаць музыку для хору, саліста і сімфанічнага аркестра, у аснову якой пакладзены мелодыі нацыянальнага фальклору. Кантата складаецца з пяці раздзелаў — сямі песняў, шэсць з якіх запісаны Р. Шырмы. Твор пераканаўча даказаў, якія вялікія магчымасці заккладзены ў народнай музыцы для яе творчага пераасэнсавання, даказаў, якія яркія па-сучаснаму свежыя вобразы можна стварыць на такой аснове.

Шоста песня з цыкла Багатырова напісана на верш «Край мой, Беларускі край» Н. Гілевіча і па музыцы блізка гераічным, апэратызаваным вобразам з опер А. Багатырова.

Вялікую цікавасць выклікае кантата Багатыравым выкарыстаных форм. Тут і вакальны дэкаль, і меналагічны выказванні, і аўтарскія эпізоды некалькіх народных напеваў, і яркія рэчытывы.

Вялікую ролю адыгрывае ў кантате аркестр. Ён не толькі суправаджае хор і саліста, але таксама саліруе. У ім гучыць шмат гуканісных эпізодаў, інструментальных тэмпаў маюць псіхалагічны падтэкст.

Гаворачы пра поспех, які спадарожнічаў кантате А. Багатырова ў канцэртзе, трэба адзначыць, што гэтай поспеху значна садзейнічала выкананне «Беларускіх песняў» слаўным калектывам нашай дзяржаўнай акадэмічнай хараўнай капэлы пад мастацкім кіраўніцтвам Р. Шырмы. Вось дзе выканаўшы ўмеюць па-мастацку спалучыць высокую акадэмічную строгасць з народнай непасрэднасцю выказвання пачуццяў.

У другім аддзяленні канцэрта адбылося знаёмства мінскіх слухачоў з лаўрэатам Міжнароднага конкурсу імя П. І. Чайкоўскага — Рыгорам Сакалоўым. І надзвычай прыемна, што фестываль лаўрэатаў пачаўся менавіта з выступлення самага маладога яго ўдзельніка (Р. Сакалоў займаецца на I курсе Ленінградскай дзяржаўнай кансерватарыі).

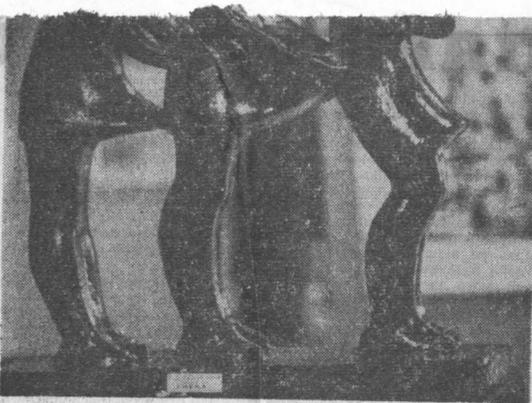
Р. Сакалоў абраў для выканання твор велікі складаны, які патрабуе ад выканаўцы бліскавага валодання піяністэчнай тэхнікай, умемнем данесці да слухача глыбокі змест канцэрта. І таму так прыемна, што твор, які звычайна выконваецца сталымі майстрамі, прагучаў у выкананні маладога таленавітага піяніста ярка, тэмпераментна, з тонкім густам.

Дзве прэлюдны і з'юды А. Скрабіна, якія Р. Сакалоў выканаў на «біс», яшчэ раз падкрэслілі, што гэты піяніст высокага класу, які хоча сказаць сваё асабістае слова і шукае свой адметны шлях у мастацтве.

Некалькі слоў аб дзяржаўным сімфанічным аркестры БССР (дырыжор — В. Катаеў). Адчуваецца, што калектыў шмат папрацаваў і сур'ёзна рыхтаваўся да адкрыцця канцэртнага сезона. На жаль, аркестру не ўдалося захаваць роўнасць выканання на працягу ўсяго канцэрта. Твор для фартэпіяна з аркестрам С. Рахманінава ўзяў прагучаў ніжэй магчымасцей калектыву.

Але, нягледзячы на некаторыя пагрэшыцы выканання, трэба сказаць, што першы канцэрт Фестывалю лаўрэатаў міжнародных і ўсесаюзных конкурсаў — адна з яркіх падзей у музычным жыцці Мінска.

Фестываль пачаў свой шлях. Пачаедем жа яго поспехам, цікавымі сустрэчамі з мінскімі слухачамі. О. СМОЛІЧ.

В. БАЙЦУН. «Енька» (гіта).

ШЫРАЗСКІ МІЖНАРОДНЫ

Два тыдні стала персідскай паззі, цэнтр паўднёвай іранскай правінцыі Фарс — Шыраз была музычнай Мекка краін Усходу і Захаду. Кампазітары, музыканты, дзеячы мастацтва і культуры 22 краіны Еўропы, Азіі, Афрыкі і Амерыкі, журналісты і турысты з ехалі сюды на Другі міжнародны міжнародны фестываль мастацтваў. Але калі слаўныя паланаі старажытнаперсідскіх цароў і ружмі горадаў сустракаў гэсней, ральё прынесла сумную вестку — у паўночна-ўсходніх землях Ірана адбылося моцнае землетрасенне, якое забрала каля 10 тысяч жыццяў і разбурыла гарады Ках і Фірдаусі. 2 верасня было аб'яўлена днём нацыянальнага траура, а адкрыццё фестывалю было перанесена на 3 верасня.

Позна ўвечары пад велічнымі калонамі старажытнага Персідскага палаца загучала Чавэртага сімфонія Чайкоўскага ў выкананні вялікага сімфанічнага аркестра Тэгеранскага тэатра оперы і балета імя Рудакі. Выдатна выканаў творы Баха, Расіні, Гендэля, Пракоф'ева Тулузскі сімфанічны аркестр пад кіраўніцтвам Ар'якомба. Свой канцэрт музыканты прысвяцілі ахвярам землетрасення.

З асаблівай цікавасцю чакалі канцэрта лаўрэата міжнародных конкурсаў савецкага квартэта арфа, адзінага не толькі ў Савецкім Саюзе, але і ва ўсім свеце.

Апраў на прыздзе ў Шыраз Ала Букова, Марына Смірнова, Акіана Галубанка і Наталія Качуріна выступілі на спецыяльнай прэс-канферэнцыі. Арганізацыйны камітэт фестывалю з зааважэннем адзначыў, што ўсе блыты на канцэрт савецкага квартэта арфа былі прададзены за некалькі дзён.

На думку музычных крытыкаў, цудоўна прагучалі ў выкананні квартэта творы Пракоф'ева, Хачатуряна. Асабліва спадбаліся гледачам «Дзяючы карагод» Радзіва Шаляпіна, «Сон Фларыны» Равяля, прэлюды Пракоф'ева. На Шыразскі фестываль працяг-

ЭЛЕБАЧАННЕ

1 кастрычніка

Першая праграма. 9.30 — тэлебачанне — школа. 9.45 — «Сіла дафармацыя цела» 10.05 — тэлевізійны навіны (М). 10.15 — для школьнікаў. «Конкурс паці мільянаў». Перадача з Польшчы. 11.15 — «Табэ, канцэрт» Перадача з Лейпцыга. 11.45 — тэлевізійны акадэмі сельскагаспадарчых ведаў (М). 17.00 — «Навіны». 17.10 — праграма перадач. 17.15 — «50 гадоў Кампартэй Літвы». Перадача з Вільнюса. 17.45 — для дзяцей. «Чый дом лепшы?» Навукова-папулярная перадача. 18.15 — дзіцячыя акадэмія. «Дзі Бураціна з'явілася». Тэлевізійны фільм. 18.30 — да пачатку навучальнага года ў адзінаццаці школах. «Тэатра-сістэма партыйнага асветы». Тэатра-тэматычны спектакль у Т. Пешіна (у масы). 19.00 — «Нас». Інфармацыйная праграма (М). 19.30 — насустрэчу 50-годдзю БССР і Кампартэй Беларусі. Урачыстае адкрыццё Дзеі Віцебскай вобласці ў Мінску. У перапынку — «Эстабелі юбілейнага года». Дзеі Віцебскай вобласці ў Мінску. 22.30 — «Бетераў» 23.15 — «Толькі факты». Праграма перадач. 23.25 — для студэнтаў вву. «Фізіка». III курс.

2 кастрычніка

Першая праграма. 9.30 — тэлебачанне — школа. Вільяго. 10.05 — «Віда і відэаўварэнне». 10.15 — «Змяна — змяне ідзе». Усесаюзная тэлевізійная піянерская піянерская праграма 50-годдзю ВЛКСМ (М). 10.40 — тэлевізійны навіны (М). 11.00 — «Раніца памешчыка». Тэлевізійны спектакль (М). 11.50 — «Старонкі музычнага календара» (М). 13.05 — праграма перадач. 15.10 — школьная фільмацэка. «Вацыні і дзеці». Мастацкі фільм. 17.00 — «Навіны». Ных фільмаў прысвечаны 50-годдзю БССР і Кампартэй Беларусі. «Апэліна крыніца». Насустрэчу 50-годдзю БССР і Кампартэй Беларусі.

3 кастрычніка

Першая праграма. 10.05 — тэлевізійны навіны (М). 10.15 — «Прадаць творчасці» (М). 11.15 — праграма Казахскай студыі тэлебачання (М). 12.15 — для школьнікаў. «Навіны». 17.10 — праграма перадач. 17.15 — Усесаюзная мастацкая выстанка. Репартаж з Дзяржаўнага мастацкага музея. 17.40 — «Насельніцтва пра грамадзянскае абарону». Насустрэчу 50-годдзю БССР і Кампартэй Беларусі. Праграма Віцебскай студыі тэлебачання. 18.00 — «Подзвіг». Расказ пра героя-земляка. 18.20 — «Рэвалюцыйны студыі тэлебачання навіны». 18.50 — «Снабдзіць майго сябра». Тэлеаркада. 19.00 — «Дзякуй вам, лейтэнант». Тэлеаркада. 19.15 — «Жыццё і творчасць». Народны артыст ССР А. К. Ільінін. 19.35 — «Крыніца». Маладзёжная праграма. 20.30 — «Таня». Праграма тэлевізійнага спектакля Віцебскай студыі. 21.15 — «Эстафета юбілейнага года». Дзеі Віцебскай вобласці ў Мінску. 21.30 — «49 дзён». Мастацкі фільм. 22.55 — насустрэчу 50-годдзю БССР і Кампартэй Беларусі. «Хроніка музычнага жыцця рэспублікі». Перадача першая. 23.25 — для студэнтаў вву. «Тэхналогія металаў».

Другая праграма. 16.50 — тэлевізійны навіны (М). 17.00 — праграма Віцебскай студыі тэлебачання (М). 20.00 — «Навіны». Інфармацыйная праграма (М). 20.30 — Другі міжнародны маладзёжны фестываль аўдыя і песні. Перадача з Сочы. 23.00 — «Толькі факты». Праграма перадач.

Галоўны рэдактар Н. Е. ПАШКЕВІЧ.
Рэдакцыйная калегія: З. І. АЗУР, В. М. АЛАДАТ, А. Ц. БАЖИО (намеснік галоўнага рэдактара), Б. І. БУР'ЯН, А. І. БУТАКОУ, Р. С. БЯРОЗКІН, К. Л. ГУБАРЭВІЧ, І. М. ДАБРАЛЮБАУ, В. У. ІВАШЫН, А. С. КАЗЛОСКІ, Ю. Р. Р. ШЫРМА.

НАШ АДРАС І ТЭЛЕФОНЫ:

г. Мінск, вул. Захарава, 19. Тэлефоны: прыёмнай рэдакцыі — 3-24-61, намесніка галоўнага рэдактара — 3-25-25, адзнака сакратара — 3-44-04, аддзела літаратуры і вытворчай эстэтыкі — 3-24-62, аддзела публіцыстыкі — 3-22-04, аддзела культуры — 3-22-04, аддзела інфармацыі — 3-44-04, выдавецтва — 6-25-19, бухгалтэры — 6-25-87.

«Літаратура і мастацтва» выходзіць у аўтар і пятніцу.
«Літаратура і мастацтва» — орган Міністэрства культуры і прэвілення Саюза пісатэляў БССР. Мінск. Індэкс 63856. Друкарня выдавецтва «Звязда». АТ 02393

Выконваецца кантата «Беларускія песні».

Р. Сакалоў ля раяля.

29 верасня ў Мінску адбыўся канцэрт Эліса Вірсаладзе.

Фота Ул. КРУКА.

Аўтар, 1 кастрычніка 1968 года.